

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vétetnek fel.

I. évfolyam. 55. szám. Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy óra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy óra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Kedd, július 30.

EGY KÖNYV

akadt a kezembe. A boríték lapján ez a címrés van: Id. Andrássy Gyula gróf összegyűjtött adomái. Össze- gyűjtötte Szóts Pál.

A gyűjteményből hasítottam ki ezt az egyet, amely hirtelen aktualitásra serdült most, hogy két nagy vitázó közt kitört s róluk a közvéleményre és a sajtóra átragályosodott az angol kórság.

Vitázó társaság ült együtt a képviselőház folyosóján. Így indul id. Andrássy gróf adomája. A kormány egyik előterjesztéséről vitáztak.

Pulszky Ferenc szólította Angliát, Schvanc Gyula Lykurgust, Horváth Boldizsár az osztrák Stein Lőrinczet.

Id. Andrássy Gyula gróf a sok külföldi példalóddal szembe állította a maga esetét, amelyet így mondott el: Nyiregyházáról elindultam Berkeszre, gróf Vay Adám grófhöz, atyafiságos látogatásra. Gyönyörű hat- ló volt a hintóm elé fogva. Valahol, tán Tisza-Dada tájékán, kátyuba zökkent a hintó. Nem használt a kocsis biztatása, se az ostora. Meg- rekedtünk a kátyuba. Félóra multán ehős szekér dőcögött felénk. Egy kis- várdai csizmadia szekere, amelyen a debreczeni vásárra igyekezett.

Megállítom, ahogy a közelünkbe ér s arra kérem, hogy fogja az ő két lovát a mi hatos fogatunk elé.

Szinte megrökönyödtem a csizma- dia váiaszára. Azt mondta, hogy nem teszi csúfítá az ő két szürkéjét. Nem vegyít azokat uri ovak közé, mert azoktól jót nem tanulhatnak.

Hanem, folytatta, ha a méltóságos ur kifogatja a maga hat lovát s me- geleje fogjam az én kettőt: vállla- engedi, hogy az én kócistrángommal lom a doigot.

Se pénzigéret, se kérés nem haj- lithatta a csizmadia csökönyösségét, s ugy történt, amint ő akarta.

Kifogattam a hatost s a csizmadia a hintó elé állította a két szür- kéjét:

Egy-két: No Csillag! No Sári! Egy két ostor: uhintés, kicsipkézve az egyik urának emlegetésével és a hintó kint volt a kátyuból.

— Nem csuda ez a csuda, jó uram, vágott a köszönő szavaim elé a csiz- madia. A méltóságos uram hat lova közül az egyiknek angol, a másiknak török, a harmadiknak orosz, a ne- gyediknek kirgiz, az ötödiknek fran- cia, a hatodiknak burkus szülöfaluja felé huz a száve. Hanem ez a két morcos — s nagyot suhintott osto- rával a két lóra — helyben született. Egyfelé huz.

A kisvárdai csizmadia tanított ki, fejezte be szavait Andrássy gróf, hogy a magyar politika szekere elé soha se fogjak idegen példákat.

Katonai korrupció.

Irta: Dr. Kalmár Antal.

Báró Schönaich, a volt közös had- ügyminiszter 1910. novemberében 475 millió koronát kért a delegáció- tól a tüzérség megreformálásának a céljaira. Ezért kért ilyen horribilis összeget, hogy engedhessen belőle s csakugyan a Khuen-kormány és a de- legáció nagy diadalnak vette, hogy a hadügyminiszterrel kétszáz millió koronában megvezethetett s ennek fejében Schönaich arra kötelezte ma- gát, hogy 1915-ig nem áll elő újabb extra hadügyi követelésekkel.

Ez a híres paktum, amelyre a mungók mint változhatatlan szent megállapodásra hivatkoznak a bécsi hadügyi kormányzattal, Aufenberg- gel szemben.

Amde, ha ez a kétszáz millió a megreformálandó tüzérség céljaira en- gedélyeztetett a hadügyi kormány- zatnak és az ennek megfelelő évi 33 millió ráta a közös költségvetés- be már 1910. óta tényleg beállítat- tott s ezt a két állam fizeti is: akkor miéte 275 millió vot az, amit Auf- fenberg az 1912. július 10-iki közös miniszteri tanácson követelt szintén a megreformálandó tüzérség céljaira — az acélgyukra? Az a 275 millió volt az talán, amit 1910-ben Schön- aichtól a kormányok lealkudtak és amit Schönaich akkor elengedett?

Az a kérdés, hogy egy dolog-e a Schönaichnak öt évre engedélyezett 200 millió — az Aufenberg által követelt 2075 millióval, vagy nem egy dolog? Mert ha egy dolog, ak- kor miért követelné, hisz ugys meg- kapja, — ha pedig nem egy dolog: akkor miért nem torkolják le Auf- fenebrget azzal, hogy az 110 óta kiutalt évi harminchárom extra mil- liók is acélgyukra, vagy mi az is- tennyilákra költetnek el.

A nagy önkényuralom közepe tá- ján, ugy Szolferino előtt irtózatos katonai korrupció folyt Bécsben. Cso- dadolgokat beszélt például nemcsak a szóhagyomány, hanem a hivata- los eljárás által teljesen meg nem semmisített bizonyítékok egész hal- maza arról, mint küldöttek a szállí-

tók egész marhacsordákat oly vidé- kekre, ahol egy szá losztrák katona sem volt s mint vették vissza a gyanók a kincstártoj neveléses ára- kon ugyanazokat a marhacsordákat, hogy aztán újra drágán eladják azo- kat az államnak. Szolferino előtt ne- tekig nem ettek a katonák, holott naponként tíz millióban számítottat- tól s ak az élelmezés A katonai kor- rupció vége az lett, hogy Equatten táb- ornokot elfogták, börtönbe vetették, anol aztán egyenruhájának zsinórjára felakasztotta magát. Börtönbe került még egy csapat tábornok s öngyil- kos lett a tábornokok büntársa: Bruck pénzügyminiszter is.

Nem állítjuk, hogy ilyen katonai korrupció folyik ma Bécsben, de hogy a népek verejtékes pénzével, az al- kotmányosság fölrugásával a katonai gondolkodás ma sokkal rosszabb, az a nagy önkényuralom éveiben volt: azt teljes igazsággal állítjuk. A könnyű módon megszerzett száz- milliókat a hadügyi kormány fele- lősség és számadás nélkül arra költi el, amire akarja s ugy pocskolja a pénzt, ahogyan neki tetszik. A ka- tonai kormányzat boszorkánykonyhá- jába különben se lát be senki s nincs politikus, aki a különféle had- ügyi tételek ezreiben tisztán látna s ellenőrizhetné a pénzpocskelést. Az alkotmányosságnak teljes korrupciója ez s szuverén göggel való negligálása a parlament budgetjogának.

Van ugyan valami alkotmányos el- lenőrző masina, ott van a közös számvevőszék, de ki hallot arról va- lamit, hogy például, amikor a had- ügyi kormányzat a delegációk tudta- beleegyezése és felhatalmazása nél- kül titokban megrendelt két Dread- noughtot csekély százhusz millió ko- rona értékben, hogy ez ellen a bitang katonai önkény ellen a közös szám- vevőszék akár előzőleg, — akár utolag tiltakozott volna? Avagy hall- ja-e azt valaki, hogy amikor nyil- vénosan csak még pedzik az acél- gyukat, de suttymban már csinál- ják is, hogy a népek zsebei ellen

intézett ezen orvttamadás ellen a kö- zös számvevőszék tiltakoznék.

Bécsben minden közözügyes intéz- mény ugy van megcsinálva és arra van szánva, hogy azzal a népek al- kotmányos életét becsapják, megna- mstsiák, pellengérré állítsák. Es mind ezt Magyarországnak tünni kell — a mungó osztályparlament miatt, — amde meddig tür még a nép?

Nyaráljunk idehaza.

Megy a sárga utalvány! Ausz- triába és a külföldre vive kifelé a magyarok százezreit, amelyek a tö- megforgalom révén milliókká dagad- nak és amely pénzek idegen nemze- tek vagyonát gyarapítják ugyanany- nyival, amennyivel szegényítik a ma- gyart. Ezek a sárga utalványok a Magyarországról elmenekült fűrdő- zők, nyaralók és üdülők eltartási költ ségeit tevedik az idegenben s igen természetes, hogy kiviszik az erre szánt pénzcskéket, mert itthon a nyaralásnak, a fűrdőzésnek, az üd- lésnek akkora az anyagi kockázata, hogy ezt kispénzü ember (pedig ez nálunk az irányadó típus) el nem viselheti.

Tisztelettel vagyunk bátrak kér- dezni, vajjon nem egy, a nemzeti va- gyonon rést ütő dologgal állunk-e szemben, mikor ugy irányítottuk en- nek a természeti szépségekben any- nyira bővelkedő országnak a kis- és közép népét a külföldre; a nyara- lés, tehát a farsangolást felváltó köl- tekezés idejére, amikor ebben az or- szágban megvan minden, ami ezt a modern és évről-évre fokozódó szük- ségletet kielégítheti.

Hét bizony szomorú dolog, hogy ebben az országban folyton forgatni akarják az idegent, de az idegen nem forog, mert nincs, hanem a benn- szülött az kimegy, mert kint jól el- látják, ki sem rabolják, kis pénze- ért megadják neki, amit az általános érvizonyok mellett meg lehet adni. De ez nem történik meg, hanem az- zal a furcsa esettel kell szemol- nunk, hogy nemcsak a külföldet nem tudjuk megszerezni idegenforgalmunk

Nemzeti Orfeum és Kabaret
Petöfi-tér 9. a vasútállomással szemben.

Teljesen új társulat! Világvárosi attrakciók!
Naponta új bohózatok.
Kezdeté 9 órakor. Belépő-dij 1 korona.
Számos látogatásért esedez az Igazgatóság.

emelésére, hanem ráadásul elveszítjük a belföldi idegenforgalmat, kötelességünknek tartjuk, hogy ezzel a kérdéssel éppen a vidék érdekében komolyan foglalkozzunk.

A külföld meghódítása Magyarországnak legalább is a jövő zenéje. Még pedig igen távoli zene. Mert teljesen bizonyos, hogy mikor az amerikai milliárdosok bon tonja nem enged meg Itáliát, az angolok végig kiélveztek Svájcot, a globetrotterek megunták a Fjordokat, akkor elvetődnek ide is és lehet, hogy ötven esztendő múlva csakugyan megjöj a külföldiek invéziója, amikor nagyon helyes dolog lesz a kilátásos kocsik járatása a Mév.-on.

De addig is kell valamit csinálni. Mert a nem létező idegenek forgatásából élősködő vállalatok mögött már feltűnt az idevalók tömeges kíváncsi dörögése idegenbe. Különösen Ausztriába, ami bizony nem mondható nemzeti vívménynak.

Tessék elsősorban gondoskodni arról, hogy a nyaralásra, fűdésre és üdülésre végző fővárosi ember, még igen szegény anyag állapotok mellett itthon, a hazában megkaphassa azt a nyaralást, azt a fűdözést és üdülést, azon az áron, mit ezekért a földi javakért a külföldön fizet.

Csak hogy erre organikus intézkedés kell. Meg kell tanítani a vidék népét arra, hogy az idegenekkel ne úgy bánják, hogy utána a soha vissza nem térés jelszavával hagyja el a fővárosi ember a vidéket.

Erre kell megtanítani a magyart. Aki erre megtanítja, az a nemzeti vagyon gyarapodására igen nagy dolgot művel. Azt hisszük, hogy ezen a téren nagy hivatása lenne a földmivélségi miniszteriumnak. Az idegenellátás, különösen Ausztriában, a hová a legtöbb sárga utalvány viszi a magyar pénzt, elsősorban háziipar és hogy ennek a tervszerű kifejlesztése milyen nagy anyagi hasznokkal jár, azt bizonyítani fogja a m. kir. posta nyári leszámolója, amikor nyilvánvaló lesz, hogy mennyi pénz ment ki tőlünk.

Ez a vidéknek nagy kérdése. Mielőtt a külföldiek idevonzásának nagy és igen költséges kérdésével foglalkoznánk, sokkal előbb való kérdés az, hogy miként tudnánk lekötöni a hazai termelésnek, a hazai értékesítésnek a hazai közönség kis vagyonát, amely most már ömlő csatornákon foly kifelé.

Ezeket a csatornákat a kilátásos kocsik el nem dugaszolják, ezek helyett célravezetőbb volna kellő helyeken egy-egy tanfolyam annak a megtanítására, hogy mer idején az üdülő magyarral hogy bánják a vidéket, mert ebből egyformán haszna lenne a vidéknek és a fővárosnak.

Rendőrségünk.

A rendőrség államosítása előtt.

Fiatalnak ép nem mondható a kérdés, amelynek eldöntése előtt a belügyminiszter a helyzetet közvetlenül tanulmányoztatja. Kell-e, lehet-e államosítani a vidéki rendőrséget? A szükség kérdése, úgy látszik, nem vitás. Pekáry Ferencz miniszteri tanácsos, a belügyminiszterium kiküldöttje, aki soha látogatja a vidéki városok főkapitányságait és aki éjjel-éjjel legközelebb Debreczenbe érkezik, úgy látszik arról szerez tapasztalatokat, hogy mennyire vihető keresztül ez a feladat.

Debreczennek aránylag jó rendőrsége van, — és ez a megállapítás nem szól ellene annak, hogy a rendőrséget államosítani kell. A mi rendőrségünk, amennyire a csekély létszám és a rossz fizetés mellett lehetséges, betölti a hivatását a közigazgatási szolgálatban ép úgy, — mint a nyomozó működés terén. A létszámnak elégtelen volta mellett is megteszi a kötelességét az utca biztonsága. Ha vannak is panaszok, ha jók és ha ezek miatt a rendőrséget természetesen leghamarabb éri a kiáltás: ezek se a rendőrség buzgalmit, objektivitását, előzékenységét érintik, hanem oly körülményeken mulnak, amelyekről a rendőrség nem tehet.

És ép a nagy és sokoldalú igények, amelyeket a közönség joggal támaszt a rendőrséggel szemben és amelyeknek egyedül jóakarattal, kötelességtudással és ambícióval eleget tenni nem lehet, — teszik kívánatossá, hogy a rendőrséget államosítsák. A rendőrséget, hogy modern biztonsági intézmény legyen, mai állapotában fejleszteni kell. A fejlesztésnek költsége pedig felül van a vidéki városok teherbíráján. Hiszen eddig is főként a rendőri kiadások növekedése unszolta a vidéki városokat, hogy az államtól kárpótlást kérjenek azokért a kiadásokért, amelyeket az állam helyett végezett, az állam hivatásába vágó teendők ellátása okoz. Ha pedig az állam a rendőrség fenntartását a maga hivatásába vágónak elismeri, akkor azt vegye mindjárt a maga kezébe.

Ha a közigazgatás államosításának könyvtárára menő irodalma van, erről a részlet-államosításról is iverket lehetne megírni. Itt a főntiek melé csak néhány érvet mondunk el a kérdés aktualitása alkalmából.

A vidéki rendőrséget azért is államosítani kell, hogy teljesen független legyen azoktól, akikkel hivatása közben összeütközésbe kerülhet. Lehet-e a rendőrhadnagy, fogalmazó, vagy a kapitány teljesen erélyes és tárgyilagos például egy olyan ügyben, amely egy városatyát, vagy annak közel-élőjét érinti, amikor ennek a városatyának szavazatától függ az ő előmenetele? Hiszen egyes városokban mégis anaszkó hallatszanak, hogy az ügyvéd-városatyák ez utóbbi minőségüket tulségsosan kihasználják a rendőrség hatásköréhez tartozó ügyek megszerzésére. Ezt pedig inkompatibilitás nem szünteti meg, — csak a rendőrség teljes függetlensége.

Az is az államosítás mellett szól, hogy így az egész vidéki rendőrség egy testet formálván, abban sokkal több tere és reménye van meg az előmenetelnek és így ez a pálya a

lehetséges, képzett elemeket sokkal jobban magához fogja vonzani, mint eddig. Debreczenben például egy rendőrfogalmazó sem lehet biztos abban, hogy vajjon nem a mai állásában kell megöregednie. Mert a tiszteletbeli kapitányság igazán nem jelent előmenetelt.

A nyomozó szolgálatot pedig különösen tökéletessé teszi, ha az egyes vidéki rendőrségek nem külön-álló szervek lesznek, — a melyeknek szinte kollegális szivességtől függ, mekkora ügyszeretettel teljesítik egymás megkeresését, hanem katonai fegyvellemmel dolgozó, egységes intézményhez fognak tartozni.

Városi mozik.

Részül a belügyminiszter szabályrendelete.

Most, a mikor a mozgó színházak egymásután keletkeznek ország-szerte, érdekesnek tartjuk a «Városok Lapja» legutóbbi számában megjelent alábbi cikket olvasóinkkal megösmertetni.

A belügyminiszteriumban szabályrendelet készül a mozikról s nem lehetetlen, hogy az rövid egy-két nap alatt napvilágot is lát. A rendelet szabályozni fogja a mozik számát s egyöntetűen országosan rendezi a mozikra vonatkozó összes kérdéseket. Kiszivergő hírek szerint minden 20.000 lélekszámra jövőben egy moziengedély lesz kiadható, a meglévő moziengedélyek épségben tartása mellett. Amely napon a belügyminiszter szabályrendelete megjelenik, óriás értéket, vagyont fog jelenteni egy-egy moziengedély.

A mozik így módon való megrendszabályozását helytelennek, károsnak, fejlődésellenesnek és túrhetetlennek tartjuk. Ha a köz érdekében, például, ha a városok érdekében történnék a mozik megrendszabályozása, örömmel üdvözlölnék a tervet. De ez a megrendszabályozás csak a már moziengedélyvel bíró, vagy jövőben ilyenhez jutó magánemberek érdekeit szolgálja. Más volna, ha egy olyan rendelet készülné, mely kimondaná, hogy az összes moziengedélyek a városok és községek kizárólagos tulajdonát képezik, melyekkel szabadon rendelkezhetnek s melyeket szabadon értékesíthetnek. A városok és nagy községi pótdóterhek alatt nyomorgó községek joggal elvárhatnák, hogy akkor, mikor a modern technika vívményéből új jövedelmi forrás nyílik meg, az ne a magánemberek javára, hanem a köz javára monopolizáltassék. A városok által könnyelműen kiadott moziengedélyek bármikor elvonhatók, a városok legfeljebb kártérítési kötelezettség terheli a mozi céljaira szolgáló épületekért, ha a város azokat meg nem váltja, vagy át nem veszi.

Köztudomású, hogy Magyarországon minden jövedelmező üzlet vagy foglalkozás monopólium tárgya. Fő- és ijesztő számú monopólium van ebben az országban. Például senki sem tudná okát adni, hogy miért magánemberek monopóliuma a gyógyszerészet s miért nem tétetett a városok kizárólagos tulajdonává? A moziknak városi monopóliumokká tété-

lét az övédelemszerzésen kívül igen fontos más okok is kívánatosak és egyenesen szükségessé teszik.

Kétségtelen ugyanis, hogy a modern technika egyik legnagyobb vívménya, a mozgólényképek bemutatása egyrészt eléggé meg nem becsülhető eszköze a népkultúra terjesztésének, a tudományok népszerűsítésének, az olcsó és jó tömegszórakoztatásnak, másrészt azonban súlyos veszedelemeket rejthet magában, ha a tömegek tantéziáját, érzékeit — alacsony ösztönökre számítva — beteges irányban ingerli.

Különösen súlyosak lehetnek ezek a bajok a gyermekkorra, tehát a legjobban befolyásolható korra nézve. Amilyen éldást teljesíthet pedagógiai szempontból is a mozgólényképek színház, a játsza tanítás, kellemes szórakoztatás, a gyermeki kedélyrelfrissítése szolgálatában, épp oly rombolólag hathat a gyermekek erkölcsiére, értelmi fejlődésére, egészségére és idegéletére, ha a mutatvány tulajb bizonyos határokat. Minthogy pedig ma magánvállalkozás kezében gyermekeladások — legalább olyanok, amelyek szakavatott műsorral adatnának — egyáltalán nincsenek, a gyermekek ma nagy számmal látogatnak olyan előadásokat, melyek nem nekik valók s melynek káros hatásait nem egy városban lehet tapasztalni.

Külföldön már régebben felismerték, hogy a mozik magánvállalkozásban káros hatásokat és eredményeket is idéznek elő. Ezért Németországban alaposan megrendszabályozták már a mozikat. Jövedelmük, illetve bruttó bevételük tekintélyes százaléka a város illeti, kötelesek ingyenes és gyermekeladásokat rendezni s a gyermekek a mozikat csak felnőtt társaságában látogathatják.

A magánvállalkozás pradájaul kiszolgáltatott mozik nem egy esetben, hanem az esetek százaiában volt nálunk már romboló hatással a gyermekek erkölcsi életére. Ezt a hatóságot sem gyermekvédelmi, sem pedagógiai szempontból nem nézheti tovább tétlen. Ezen a bajon azonban nem fog segíteni az, ha a mozik száma szigorúan korlátozzatik, és azoknak a bolog engedélyeseknek monopóliumává tétetik, kik siettek az engedélyeket jókor megszerezni. A magánvállalkozás csak az egyéni hasznot nézi s neki mindegy, ha a gyermekek erkölcsi életének romjain keresztül jut is a haszonhoz.

Míg a mozik magánosok kezében maradnak, semmiféle óvintézkedés vagy rendszabály nem lesz elégséges, hogy az egyéni haszonra törekvő és minden fillér bevételt elcsipni akadó szándék mellett a gyermekek a mozi káros hatásaitól megóvhatók legyenek. Ezt csak akkor lehetne elérni, ha a mozik, mint a népkultúra eszközei városi monopóliumok lehetnének. A város tulajdonát képező hatósági moziknak más céljai is lesznek, nemcsak a minél nagyobb haszonra való törekvés. A városi mozi a szórakoztató látványosságok mellé a tudományos ismeretek népszerű terjesztését is feladataul tűzheti ki. Alig van a tudománynak olyanja jótja, hová a kinematográfia ne nem kopogtatott volna. A mozgólényképek ma már nemcsak szórakoztató s szokszor demoralizáló hatással járó képek messze túl haadják a tanulságos képeket s a városi moziknak éppen az lenne a feladatuk, hogy z utóbbiakat szaporítsák, fejlesszék, a város lakosságát s a munkásosztályt élvezetes, nemesítő szórakoztatáshoz juttassák. Lehet-e magánvállalkozásban levő moziknak napról-napra előírni, hogy a szórakoz-

tató képek mellett tanulságos, s tudományos ismereteket terjesztő műsorokat állítsanak össze? Van-e a hatóságnak arra ideje és alkalmja, hogy ezt ellenőrizze? Kétségtelen, hogy a hatóságoktól ezt követelni lehetetlen. Nincs tehát más mód, mint a népkultúra hatalmas terjesztőit városi monopóliummá kell tenni. Hiszskü, hogy a belügyminiszterium is erre az álláspontra fog helyezkedni, s ha már monopóliumot csinál a mozi, ezt nem a magánfelek érdekében fogja tenni, hanem a köz javára és a kultúra szolgálatára.

A vonatközlekedés biztonsága.

A nyári nagy utazóidő beálltával nemcsak a vasúti közlekedés növekszik, hanem természetesen a vasúti szerencsétlenségek is szaporodnak. A szerencsétlenségek sokféle távolabbi oka legtöbbször egy közvetlen okba sűrűsödik össze: hogy a mozdonyvezető nem vette észre a «tilos» jelzést. Igaz ugyan, hogy mellékesen a fűtőnek és a vonatvezetőnek is kell a lehetőség szerint figyelni a jelzésekre, de ezeknek mégis annyi más dolguk van, hogy a figyelés lényegesen mégis csak a mozdonyvezetőre marad. Neki kell néha meg szakítás nélkül több órahosszat — ha a vonat megy, szünet nélkül — figyelni a jelzésekre és az ő éberségétől függ a vonatnak és valamennyi utasának biztonsága. Ez az éberség azonban nem lehet abszolút tökéletes, minden emberi gyöngeség elérheti a gépész is és egy másodpernyi figyelmetlenség elég lehet arra, hogy elrohanjon a gyorsvonat a tilos jelzés mellett, ami éppen elég lehet, hogy a legnagyobb katasztrófa következzen be.

Ezen az emberi tökéletlenségen csak a gépek tökéletessége segíthet és most mindenfelé kísérleteznek olyan készülékekkel, amelyek figyelmeztetik a figyelmetlen lokomotivvezetőt, vagy pedig automatice megállítják a vonatot. Az egyik készülék nemcsak látható, hanem hallható jelzést is ad, ami mindenesetre biztosabban felkelti a gépész figyelmét. Ha a jelző tilosra áll, a lokomotivon valami zajos jelzőkészülék szólal meg: síp vagy csengő. Más rendszer szerint a jelzőkészülék a Westinghouse-féle működési. Mind ezeknek a készülékeknek az elve igen egyszerű, de a konstruálásuk annál nehezebb. Mert nagyon nehéz — és még eddig nem is sikerült tökéletesen — olyan készüléket szerkeszteni, amely a pályáról a rohanó lokomotivon biztosan meg tudná mozgatni a készüléket.

Legjobbnak az látszik, hogyha a lokomotivból kiálló emeltyű ütközik bele a sín mellett álló jelzőkészülékbe és ez hozza működésbe a hallható jelzést, vagy a fékező automatát. De még ez sincs olyan biztos módon megszerkesztve, hogy minden esetben biztosan működjön, úgy hogy még egyelőre nem lehet ilyen készülékkel levenni a felelőséget és a gondot a mozdonyvezetőről.

Nyugdíjas ember pénzbeszedőül felvétetik cím a kiadóhivatalban.

Érdekes ereklje.

A szabadságharc idejéből.

Koncz Akos városi levéltáros nagyértékű erekljére bukkant a városi levéltárban. Kossuth Lajos 1849 márc. 27-én a következő rendeletet küldte Debreczenbe.

Nyílt rendelet.

Hazánk szent földét az ellenség uralmától megmenteni, szabaddá, függetlenné tenni mindnyájunk közcélja.

E célra közreműkölni minden igaz magyarnak becsületbeli kötelessége.

És kötelessége úgy, miszerint, ha tenni kell ügyünk minden körülmények között, legyenek azok bármi feláldozást igénylők, az őszinte kétség tükrözze magát minden egyes tetteiben, melyet a megmentési nagy munka szükségessé tesz.

Vitéz hadseregünk egy év óta küzd, ontja véré, haladva a kirótt szent cél felé.

A nagy munkának tényezője ő.

E bajnok sereg vitézei, igaz ügyünkért küzdelmünk vértanúi, sebeik és betegségeik fájdalom közből, szükségset szenvednek fehérművekben.

E szükségnek elhárításán minden erővel nem iparkodni mindenikünk bűne volna.

És azért ezennel rendelem és parancsolom Debreczen város közönségének, hogy a város kebelében ezidőszert lakó minden egyes családtól, kivétel nélkül, 24 óra alatt, két pár kész fejréneműt vagy egy lepedőt és vánkos héjat felelet terhe alatt beszedjen.

Minden pár fejréneműt vagy lepedőért s vánkos hajért fizet az álladalom 2—3 pörintot a beszedési biztosok osztályozása szerint.

Ha találkoznék család, ezt tenni vonakodó, felhatalmaztatik ezennel a városi közönség, az ilyentől a két pár fehérműt requisito utján elvenni.

Ezen eljárás rendkívüli! Rendkívüli körülmények parancsolják!

A városi közönséget ezen rendeletnek legpontosabb teljesítéseért felelőssé teszem s jelentését haldék nélkül elvárom.

Kelt a tiszafüredi táborban, márc. 27. 1849.

Kossuth Lajos.

— **Makulatra papír** kiló- és mászszámra kapható a kiadóhivatalban, Darabos-utca 7. sz. Telefon 412.

— **Fényképészeti cikkek** nagy raktár Horovitz Zsigmond papíráruüzletében, Piac-utca 12., Csapó-utca sarok.

Egy lecsuszott existenczia.

Huszárfőhadnagyból kórházi szipoly.

Az elmúlt télen történt, hogy egy borzalmas hideg estén egy rongyos, züllött kinézésű csavargó ember állított be a Royal-kávéházba.

Mielőtt a pincérek feltartóztathatták volna, a kávéháznak vendégei által körülült nagy asztala előtt állott meg és miközben szédítően dőlt belőle az italszag, alázatos hangon meg szólalt:

— U. G. vagyok, huszárfőhadnagy voltam, de most koldulásból élek. Arra kérem az urakat, legyenek kegyesek a pincérknél kijárni: engedjék meg, hogy a kávékonyhában megmelegedjem, mert nincs hova mennem és az utcán már megvesz az isten hidege.

Mindenki megsajnálta a didargó, nyári ruhás alakot, a sorsa is megindította az embereket és így egy pár hatos hamarosan összegyűlt a szerencsétlennek, akit a pincér ki-vezetett a konyhába melegedni.

Alig állt azonban ott néhány percig a volt huszárfőhadnagy, akinek arcáról leritt a delirium, a néhány hatos idegeskedett a zsebében és lassan, szinte lopva, ellépett. Most már nem fázott, a néhány hatos melegítette és vitte, ki tudja melyik zugkocsma felé, ahol a volt fényesruhú katonatisztet várta az otthon, a csavargók otthona, a baráti kör, a korcsmatöltek társaság.

Most Fehérgyarmatról érkezik híre az exhuszárfőhadnagynak, aki sokáig tartózkodott az ottani kórházban.

Különösen kórházi körökben ismeretes spécies a szimulánsoknak az a fajtája, az ugynevezett kórházi szipoly, amely arra spekulál, hogy betegséget színlelve felvétesse magát valamelyik kórházba és ott munka nélkül, kényelemben, tiszta lakásban, biztos koszon tengődjék, amíg túlik.

Amikor valamelyik kórházban aztán rájönnek a fuffangjára és kiteszik a szűret, megy a másik kórházba, a míg bele nem kerül abba a hivatalos lajstromba, amelyet a közigazgatási hatóságok állítanak össze az ilyen hivatalos betegekéről és amelyet minden kórházzal közölnek, hogy az ilyen szipolyt fel ne vegye potyautásra.

Ilyen kórházi szipoly lett a volt huszárfőhadnagyból, U. G.-ből is, a ki bejárta már az országnak majdnem minden kórházát és körútjában elérkezett Fehérgyarmatra is.

Itt tartották egy darabig, de miután dr. Kiss Antal kórházi főorvos megállapította, hogy a volt huszárfőhadnagy egészségi állapota nem kíván kórházi ápolást, csak azzal a feltétellel volt hajlandó a kórház kosztján megtérni, ha a kórházi gondnoknak segít munkájában.

Sőt a főorvos még tovább is ment jószívűségében: kieszközölte, a főszolgabírói hivatalnál, hogy ott is adjanak munkát U. G.-nek, hogy az ellátáson kívül némi keresetre is tegyen szert.

Egy darabig ment is a dolog rendszeren, míg a mellékkereset irálhoz nem juttatta ismét a szerencsétlen embert. Ittas állapotban azonban összeveszett a főorvossal, goromba

volt vele szemben és durván viselkedett, mire a főorvos kidobta a kórházból, sőt intézkedett a szolgabírósnál is, hogy az exfőhadnagyt onnan is bocsássák el, ami meg is történt.

A nyomorult ember módfelelt elkeseredett, hogy kiesett a kényelmes életmódból és bérnatában elment a korcsmába, ahol leitta magát.

U. G. tegnap este ittasan kiment a piacra és ott megleste dr. Kiss Antal kórházi főorvost.

Mikor ez elhaladt mellette, hirtelen nekitámadt és ütlegeln ikezdte a főorvost, akit beledobott az árokba is.

A szerencsétlen, lezüllött, delirios mos embert a csendőrség letartóztatta.

Kiszabadult Finta Sándor.

A szamosújvári fegyházban raboskodik egy szeniális ember: Finta Sándor, aki most végre sok kegyelmi kérvény után kiszabadult. Már úgy volt hogy tegna pdélután érkezik Kishántára, ahol édesanyja várta. A szegény jó öreg asszony egyre a fiáról beszél. Pedig van még fia három. — Mindegyik furófaragó szobrásztehetség. Az apjuk is faragó ember volt, az öregapjuk is. Az egyik fiu Párisban él Zádory Gergely néven. — Pompás szobrait drága pénzen veszik a farnacia fővárosban. A másik fia Árpád, utmester, de ujjaiiban hatalmas mintázó talenlum ereje vibrál. Most katona Csabán. A legkisebbik, a Samu kőfaragó. Ahogy Finta Sándor leveleit forgatjuk, francia versek, olasznyelvű írások hullanak ki a paksamétából.

— Ott tanult meg olaszul is, franciául is a lelkem — mondja a fehérfejű anyó.

Az öreg anyja egy kis faladát tesz az asztalra. Finta Sándor küldte haza. Négy szigorú pecsét van a ládára ütve s rajt ez az irás:

«Míg haza nem jövök, nem szabad felbontani.»

— Hogyan fedezték fel ott, hogy a Sanyi ért ehhez a mesterséghez? — kérdezték az öreg asszonyt.

A matróna összekulcsolja ölében a kezét s szomoruan beszél:

— Tetszik tudni, hogy ipariskolát végzett Kassán, de ott csak tervezni tanult. Mikor odakerült, rossz szemmel nézték, kényszermunkára fogták. Egyszer aztán talált egy rézlapot. — Olyan platnit. Azt bevitte a zárkájába és törte a lelkem magát, hogy mit lehetne vele csinálni. Szerszáma nem volt. Egy bilincset talált a padláson, annak egy szeméből csinált vésőt. Azzal karcogatott a platnira isten tudja milyen ligurákat. Észrevették, az igazgató ur figyelt. Adott neki agyagot s megmintázott egy rabot. Csuda volt az. Attól fogva gyur, fur, farag. Agyag, márvány, elefántcsont, egyforma a kezében... A jó asszony fia elébe szakadó esőben gyalog ment ki az állomásra. Ekkor már sok száz ember volt ott. Virágokkal várták Fintát, de a Sanyi csak nem érkezett meg... Majd a jövő héten...

— **Jóirásu leány** kiadóhivatalunkba felvétetik. Könyvelésben jártas előnyben részesül.

Az éjszaka borzalmai.

A perdita vallomása.

A kolozsvári «Ujság» Az éjszaka borzalmi, amikről a rendőrség nem akar tudni — címmel leírja egy szerencsétlen leány kálváriáját. Az újságnak a munkatársa felkereste azt a beteg prostituáltat a kolozsvári belgyógyászati klinikán és a szerencsétlen leány, amikor szomorú családi viszonyait elmondta, rátért arra, hogy milyen szenvedésekben volt része a különböző városok «örömtanyáin». Szolgáló volt Korompán, Kassán, Nagyszaláncon, Sátoraljaujnelyen, Beregszászon és itt a kórházba került.

Amikor a kórház falait elhagytam — mondotta tovább — nem kísért utamra egy biztató, reményt nyújtó jó szó sem, a kórház kapujában nem várt rám senki sem. Vakon, félőrülten, anélkül, hogy tudtam volna, mit cselekszem, hiszen ezenkívül csak az öngyilkosságot választ-hattam, beálltam egy nyilvános házba. Pár napig voltam csak Beregszászon, a honnan mint egy áru, a kívül bármit tehetnek, szállítottak el Zilahra. Az új élet borzalmait el sem tudom mondani. Zilahon bekerültem a kórházba, ahol hat hetet töltöttem. Zilah után Bánffyhunyadra szállítottak, ahol egy hónapi tartózkodás után megint öt hónapi kórház várt rám. A kórházból való távozásom után pár hónapra, június 3-án a kolozsvári Hirsch-fee üzletnek adtak el. Eddig még csak az undorító, förtelmes élet mellett meg volt a rendez élelmem. A borzalmas foglalkozásom mellett a legsilányabb kosztot kaptam. A rémes éjszakák után reggeli nélkül kellett lefeküdnöm. Csak akkor reggeliztem, ha félve rejtgetett apró pénzemből a kapussal hoztattam valamit. A mindennapi ebéd levesből és főtt marhahusból állott. Egyebet nem kaptunk. Este egy falat sült hús vacsorára. És ezért a legutolsó kifőzésben is különb kosztért havonként száz koronát számítottak föl. Két darab silány selem ronggyért hetven forintot — nem értek meg többet husz forintnál — három darab közönséges vászoningért és alsónadrágért negyvenöt forintot irtak föl a számlámra. Öt-szörös árt zsaroltak ki mindenért belőlünk. Ez az alávaló, embertelen szipolyozás teszi lehetetlenné, hogy a mocsárból szabaduljunk. És ezt szabadon üzhetik, mindenki tud ezekről, csak a rendőrség hunyja be a szemét és tapasztja be a fülét!

Tegnapelőtt éjjel az udvaron irtózatoss fájdalom fogtak el. Egyszerre nem láttam semmit, összeestem. A lányok kirohantak az udvarra és szobában az ágyra fektettek. Ott vergődtem iszonyú fájdalmak közt, amikor egyszerre megjelent a főnök (Homovics Farkas) fölemelt az ágyból s tajtékzó dühvel ráncigálni kezdett: «Ne jajgass te... mert kitaposom a beledet». Egész na plázam volt, a hideg rázott, de este azért mégis munkába kellett állnom. Reggel feléreztem, hogy a szörnyű fájdalomnak inném erőt vesznek rajtam. Könyörögtem, hogy hívjanak orvost, vagy engedjenek ki. Ekkor a főnök rámrohant, letépet a földre s magából

kikelve ordított: «Hallgass, bestia, mert a szomszédok mindent meghallanak. Hallgass, mert a beledet taposom ki.» Majd egy törülközőt vett elő, kifeszítette ajkamat és a számba tömte. Végre belátták, hogy nekik is bajuk támadhat, ha ezek a dolgok napvilágra jutnak és a kapust a rendőrségre küldték. Mielőtt értem jöttek, a hátsó udvaron kiszöktem és köcsin a rendőrségre mentem. Azt hittem, hogy meghalok és a rendőrorvos rám rivált: «Be vagy rugva és csak tetetted magad». — Iszonyu szenvedéseim voltak. Hála a rendőrtisztviselő uraknak, beszél-lítették a kórházba, ahol rögtön megoperáltattak. Most már nyugodt-tabb vagyok, a fájdalmaim is csillapodtak.

A szerencsétlen leány tizennyolc-éves...

Elköltözik

a debreczeni csendőriskola

Üresen maradt laktanyák.

Igen, a debreczeni csendőriskola bucsut mond Debreczennek: azért aktuális most ismét ez a téma, mivel a csendőriskola jelenleg költözködik Nagyváradra. Csak ezért. Azt hisszük, hogy bővebben nem is kell akkor magyarázgatnunk, hogy miért foglalkozunk ezzel a dologgal.

Bizony, bizony fájhat a szívünk a csendőriskoláért, amelyet városunk bölcs vezetősége nagy könnyelműséggel játszott el Nagyvárad mohó karmaiba. Most itt állunk csendőriskola nélkül.

Sokkal nagyobb baj még talán az, hogy a csendőriskola nagy kaszárnyáit nemrég hozta a város használható állapotba. Mit fognak csinálni ezekkel az óriási üres épületekkel? Szaporítani fogják a hasznavehetetlen kaszárnyák számát, a melyekbe óriási pénzt ölt bele a város. Ezen pedig már nem nagyon segíthetünk, hiszen a nagyváradi csendőriskola épülete készen áll...

A hegyi katasztrófa újabb részletei.

Helyszíni szemle a viharágyu-baraknál.

Három halott.

A nagyváradi szőlőhegyen történt borzalmas katasztrófa részleteit most már a megejtett helyszíni szemle teljes valóságában tárja fel. Végzetes vigyázatlanság a szerencsétlenségnek okozója. Az áldozatok közül két lány és a katasztrófa előidézője, a vincellér tegnap meghalt.

A szőlőhegyen történt szerencsétlenség áldozatai közül Serbán Juliska reggel 3 órakor, Balog Boriska háromnegyed 8 órakor, Farkas Gábor vincellér este fél 10 órakor meg-

halt. Nagy Juliska állapotja életveszélyes. Balogh Juliska esetleg megmenthető lesz. A helyszíni szemlét dr. Köves Mihály vizsgálóbíró segéd, dr. Miskovszky Jenő kir. alügyész, Márkus János hegybíró, Egely Alajos rendőrkapitány, Bott György detektív megtartották és megállapították, hogy Farkas Gábor vincellér meggyújtotta a gyutacsot s a kihulló szikrák a földre tett, nyitott zsákban levő puska-porot — mintegy 9—10 kilogrammot — felrobbantották.

A barak, ahol a baj történt, két méter széles, három méter hosszú. Teljesen rommá égett. Mikor robbanás után a leányok és a vincellér ruhája meggyuladt, a szerencsétlen teremtesek futásnak eredtek. Lobogó ruhákban mintegy 150 méterre futottak szét a hegytetőn. Több ízben felbuktak. A vergődések nyomait nagy darab, leszaggatott, égett szövetdarabok jelzik. A kis Serbán Juliska piros fejkendőjét letépte futás közben, hogy szabadabban jusson lélek-zethez. Ott lettek az összetaposott vörös keszkenőt. Mikor már testéhez ért a tűz, leguggolt a szerencsétlen leány és úgy égett, kimlódott. Guggolt akkor is még, hogy fellették. Gyöngyöri szöke haja épen maradt. Heisinger József pincemester, Bacsó György, Hegedűs Pál, id. Magyar Pál munkások, Dunai György és Hajdu Pál szőlőkezelők siettek a szerencsétleneknek segítségükre. A 84 kat. hold területű szőlőknek éppen abban a sarkában dolgoztak, ahol a viharágyu barak volt. A barak ajtaján ott állt a jelzés: tüzzel közeledni tilos. Farkas Tamás, aki hivatalosan «ágyukezelő»-nek volt bejelentve, nem vette figyelembe az intelmet és szabadon, égő gyutacsoskal járkált a barakban, míg a lányoknak az ágyu elsütését magyarázta.

Umlauff szőlőtulajdonos, aki a királyi kertek főigazgatója, tegnap táviratozott Bécsből ispánjának, hogy az áldozatokat saját költségén kívánja eltemettetni és azokat, akik megmaradnak, egész életükre felségélyezi.

HIREK.

A polgármester

nagy ur. Első tisztviselője és első polgára annak a városnak, amelynek az ügyeit intézi. A nagyváradi podesztának a tekintélyen mostanában mégis csorba esett. Nem a polgárság bizalma ingott meg a személye iránt, hanem a tisztviselői tagadták meg az engedelmességet, még csak a főispán ő méltóságával sem akadt összetűzése. A régi magyar átok, a szent bürokratizmus törte meg a polgármester hatalmát s hogy a tragikomikum teljes legyen, egyik alantassának, a rendőrkapitánynak a személyében. Egy korona pénzbüntetéssel sújtotta a nagyváradi rendnek legfőbb öre a polgármestert, mert elmulasztotta azt a fontos hivatalbéli kötelességet, hogy a város egyik utcaseprőjét a munkásbiztosító pénztárnál bejelentse.

Nem nagy eset. A büntetés komolyságát legjobban jellemzi az az egy korona, amelynek leróására ítéltetett a polgármester. A polgármester feje tehát nem fáj nekünk. Annál kevésbé, mert a városi tanács, amelynek élén a polgármester áll, megsemmisítette az elsőfoku iparhatóság szigorú ítéletét. Ez el-

len viszont a munkásbiztosító pénz tőr felebbezett s a sulyos ügy aktái a kereskedelemügyi miniszterhez kerültek, akinek a véleménye ugyanaz volt, mint a tanácsé. A míg jogerős formában kialakult az az igazság, hogy a városi utcaseprőt a városnak be kell jelentenie, huszonöt helyet is megjártak az iratok s a végén több kilogramm lett a sulyuk.

Tessék kiszámítani, hány hivatalnak mennyi tisztviselője töltötte az utcaseprő bejelentésével a hivatalos idejét, mennyi itenta ömlött miatta, hány fogalmazó rokkant belé és végeredményben mennyi pénzbe kerül az államnak az az egy korona?

Most, hogy a nagy pör eldőlt már s hogy a bürokratizmusnak nem ártunk többé vele, azzal a világrengető ötlettel bátorkodunk az urak elé lépni: — talán valamivel gyorsabb és valamivel egyszerűbb lett volna a megoldás, ha a rendőrkapitány ur a zöld, vagy a fehér asztal mellett szépen megkérte volna a polgármester urat, jelentse be mielőbb a szerencsétlen utcaseprőt a pénztárnak?

A tanárok fegyvergyakorlatai.

A honvédelmi miniszter a törvényhatóságokhoz rendeletet intézett, a melyben rtesíti azokat, hogy a nyilvános vagy nyilvánossággal joggal felruházott tanintézeteknél alkalmazott tanérok, kik tartalékos tiszt vagy tisztjelölti és ehhez hasonló rendfokozattal bírnak, jövőben az időszi fegyvergyakorlatra csak az iskolai szünidők tartama alatt hivandók be. Azoknak érdekében, a kik fegyvergyakorlatukat aképpen kívánják teljesíteni, hogy augusztus hó közepéig szeptember hó közepéig tartozó zárógyakorlatokon részt vehessenek, az illető iskolai igazgatók hivattottak arra, hogy az illető csapatparancsnokságnál írásbeli javaslatot tegyenek.

Hajduszoboszló—hajduszováti

sápi h. é. vasút. A kereskedelmi miniszter a Magyar vasuti forgalmi r. t.-nak a M. é. v. Hajduszoboszló állomásából kiágazólag Hajduszováti és innen Földes község érintésével Sáp állomásáig vezető úti rentes nyomtávu h. é. vasutvonolra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

Baleset a cséplésnél.

Olasz Zsigmondnak 11 éves és Olasz Mihály 14 éves fiai tegnap délután a lucernásban működő cséplőgéphez loval, szekérrel vizet hordtak. Utközben a lovak valamitől megriadtak, minek következtében a szekérről leestek mindketten. Szerencsére kisebb sérülésen kívül más bajuk nem történt.

Férj a feleség ellen.

A boldog és békés házaseletnek nem éppen követendő példáját gyakorolta London Sámuel József királyi herceg-utca 63. szám alatti lakos. Felesége állítása szerint brutálisan, durván bánt vele és e hó 25-én és 26-én életveszélyes fenyegetésekkel elűzte az asszonyt a háztól. Ugy látszik, hogy csak erre várt a derék London Sámuel. Amíg a felesége odavolt, London az asszony nevére hittelbe vásárolt 1700 korona értékű szövetet, valamint egy csomó fehérneműt és ékszerint zélogba tett és már az ágy-neműeket is elakarta idegeníteni, amikor az elkergetett asszony hazakerült és sikerült megakadályoznia a férj jövőbbi garázdálkodásait. Londonné férje ellen panaszt tett a rendőrségen.

Baltával az apjára. A debreczeni i. kir. ügyészségnek rémes esetéről tették jelentést vasárnap. Monostorpályiból jött a hír, hogy ott egy legény baltával támadt az apjára, azt agyba-főbe verte. Ifj. Orosz Sándor monostorpályi legény vasárnap korán reggel összeszólkózott az apjával id. Orosz Sándorral. — Egészen jelentéktelen dolgot kaptak össze, amely azonban mindjobban elmérgesedett. A legényt veszedék közben annyira elragadta az indulata, hogy hirtelen az udvaron levő baltához nyúlt s azzal az apja felé sújtott. Az erős csapás fején találta id. Orosz Sándort, s eszméletlenül rogyott össze. A fiu azonban még ezután is többször főbeverte, amíg csak le nem fogták s ártalmatlanná nem tették a kegyetlen, felbőszült embert. A z édesapján borzalmas sérüléseket ejtett a balta kemény foka. A koponyája több helyen beszakadt. Nem is lehet rajta segíteni. Haldoklik. A merénylő fiut a csendőrség letartóztatta. A vizsgálatot megindították.

Harcias cigányok. Vasas István bőszőrményi lakos tegnap délután 2 óra tájban a lucernából jött haza. Utközben amikor a Dugó-féle korcsmához ért, több részeg cigánnyal találkozott, köztük volt egy 12 évesnek látszó cigányfiu is, ki csuf isteni káromlást vitt véghez. Vasas ezt nem tűrhette szó nélkül s a cigányfiut megdorgálta. A cigányok meg ezt nem tűrték miért is Vasasnak neki rohantak s ökölrel ütlegeltek, majd megrugdosták, Vasas a lármára odasiető szomszédok szabaddították ki veszedelmes helyzetéből, ami után a csendőrségre ment panaszt megtenni. A rendőrség megindította az eljárást a garázda cigányok ellen.

Gyújtogat a vicinális. A nyír-betóri vasut mentén, a katonai barakkon túl ma délután a mozdonyból kipattant szikrától meggyulladt a száza var és nagy darab területen leégett. A gyorsan kivonult tűzoltók elejét vették a tűz továbbterjedésének.

Szives házigazda. Kiss Bálint bőszőrményi napszámos tegnap este Cseré Imre Kaszárnyagödörbeni lakoshoz ment éjjelre megszállás végett. A szállásnak azonban megadta az árát, mert míg aludt, addig kabátja zsebéből pénztárcája 30 koronával együtt eltűnt. Nevezett nem szólott senkinek a pénz eltűnéséről, hanem a rendőrségre ment panaszt tenni, honnan Kathi Sándor rendőrbiztos azonnal a helyszínrrement s Cseré Imre lakásán házkutatást tartott. A házkutatás eredményteljes volt, mert az elveszett pénzből 5 korona egy elrejtett helyről előkerült, közte volt a Kiss Bálint által megnevezett pénz. A rendőrség Cseré Imre ellen megindította az eljárást.

Nyakonvágta a hóhullám. A türethetetlen hőségnek áldozata lett ma délelőtt Krajnik György 18 éves kocsis. A hőségtől az utcán összeesett és a mentőket kellett előhívni, akik a kórházba szállították.

A napszurás áldozata. Ermihely falváról jelentik: Freund Antal jómódú gazda a mezőn aratott és napszurás következtében súlyos rohamot kapott. Kaszával a kezében a községbe szaladt, ahol megtámadta az embereket. Többet meg akarták fékezni a dühöngő embert, aki azonban kiragadta magát kezeiből és visszarohant a mezőre, ahol bevettette magát a községi kutba. Mire az emberek kihúzták a kutból, már halott volt.

A rendőr támadó. Folyó hó 24-én délután egy ittas vasuti munkás a Hungadi-utcán botrányt okozott. A Petőfi-tér és Hungadi-utca sarkán posztoló rendőr beakarta kísérni a rendőrségre, azonban az ittas ember ellenszegült. Nagy népcsődiület támadt és a közönség sorából többen a rendőr ellen fordultak és megakadályozták, hogy a részeg embert bekísérje a rendőrségre. A rendőrség ezen ügyben a legszélesebb körű vizsgálatot eszközölte és megállapítást nyert, hogy a rendőr jogosan akarta előállítani a botrányt okozó B. J. vasuti munkást, a közönség teljesen indokolatlanul állt a vasutas pártjára. A közönség sorából a rendőr ellen támadók ellen a büntető eljárást a rendőrség folyamatba tette.

Az «Izr. Ijakk Dalköre», amely már eddig is számos sikert aratott, nagy gyönyörűségben részesítette az elmúlt szombaton az izr. híveket. A Deák Ferencz-utcai templomot szüntől megöltözött közönség elragadtatással hallgatta a precíz előadott énekszámokat, amelyek kitűnő betanításraért méltán érdemli meg a dícséretet Gottlieb karmester.

Eltűnt leány. Tóth Juliánna 4 éves kis leány a Bercsényi-utca 66. számú ház udvarából kiment az utcára és azóta nyoma veszett. Nevelő apja az eltűnéséről jelentést tett a rendőrségen, mely nyomos a kis leány után.

A Teozófia augusztusi számának tartalmából kiemeljük a következőket: «Buddho három prédikációja». Köztük a benáresz-i vadaskertben mondott híres beszéd a «Négy magasztos igazságról». Dr. Steiner R., a hírneves német teozófiai író cikkének folytatása: «Gyermeknevelés a spirituális tudomány szempontjából». M. Collins: «Viágosság az ösvényen» Harmatzky Simon Loránt: «Lélek és élet.» Hírek. Különlék. stb. A Teozófia előfizetési ára egész évre 6 kor., fél évre 3 kor., kiadóhivatal: Budapest, IV. Ferenciek-tere 4.

Bercsényi Ferike, Debreczen kedvence, elsőrendű női zenekarával a «Magyar Király»-kávéházban naponta hangversenyt tart.

Modern és a legjobb
Villamos berendezések
rendelje meg
FÖLDVÁRI-nál
üzleti telefon 168
gyári telefon 816.
Tanuló felvétetik.

Allandóan
mellékkeresetként is
sok pénzt
kereshet

ha címét foglalkozása megjelölésével Budapest, 55 ös postahivatalba „Universium” jellegre beküldi. — Nem ügyönkség.

Betörés egy templomba.

Szinte hihetetlenül hangzó hírt közöl velünk pályai tudósítónk. — Vakmerő és eddig ismeretlen tettesek felfeszítették az ottani katolikus templom ajtaját, ellopták a gyűjtő persleyeket és több, az istenitisztelethez szükséges ezüst tárgyat is elvittek magukkal.

A betörésről az alábbi tudósításunk számol be:

Tegnap estefelé a katolikus templom szolgálója takarított a templomban és miután dolgát elvégezte, lezárta a templom ajtaját és távozott. Persze nem gyanította, hogy még ugyazna péjjel szentségtelen kezek fogják törni a tempomot, hogy gyűjtő tárgyat tolvajlás követésnek el.

Az eddigi nyomozás megállapította, hogy négy, eddig még ismeretlen ember úgy éjszántában megjelent a templom udvarán. A templom ajtajának kilincsét letörték, majd fészítők vasakkal az ajtót felfeszítették. Nyentormán bejutottak a templom belsejébe, ahol legelőször is természetesen a falra erősített persleyeket vették operáció alá. A dolog nem mehetett valami nagyon simán, mert a persleyekből a pénz nem tudták kivenni. Azonban nem jettek zavarba, hanem egészen egyszerűen úgy segítettek a dologon, hogy levették a persleyeket a falról és zsebrevették.

Amikor ezzel ilyen szépen elkészültek, néhány serlegre került a sor. Elvittek ezenkívül néhány más, a szertartásokhoz szükséges tárgyat. A persleyeket másnap reggel kisgyermekek találták meg az utcán, természetesen üresen és kifosztva.

A nyomozást nagy erővel folytatják tovább.

Hatósági cselédközvetítő.

Egy követendő példa.

Az országszerte már hosszú idő óta felhangzó panaszok és elégedetlenségek elsőrendű feladatává teszik az u. n. cselédmizéria lehető megszüntetését. A cselédmizéria egy részről a cselédhiányban, másrészt a cselédanyag silányságában jelentkezik. Gondoskodásunknak tehát oda kell irányulnia, hogy kellő számban álljon cseléd rendelkezésre és hogy a cselédanyag megjavuljon; az utóbbi úgy értendő, hogy egyrészt a cselédek a tudásuknak s egyéb személyi viszonyaiknak megfelelő helyre helyeztessenek, másrészt, hogy azon idegenkedés, amely egyes osztályokban — kisiparos és kisgazda családoknál — a leányainak szolgálatba adása tekintetében tapasztalható, megszüntetessék, illetve csökkentessék. E célok elérésére két eszköz áll rendelkezésre, u. m. a közvetítésnek hatósági kézbevétele és a cselédsors bizonytalanságának lehető csökkentését és ezzel a cseléd szolgálat megkedveltetését előidéző cselédotthonok felállítása.

Megnyugvással értesülünk, hogy Pécsen f. é. július 15-én nyílik meg a cselédotthonnal kapcsolatos

hatósági közvetítő intézet, ahol a férfi és nőcselédi szolgálatra menni szándékozók díjtalanul kaphatnak igényeiknek, előképzettségüknek megfelelő helyet s amennyiben bármi okból a rendelkezésre álló helyekre elszegődni hajlandók nem volnának, a nőcselédek ugyanott mindaddig, amíg részükre megfelelő hely akad, napi 80 fillér ellenében lakást és teljes ellátást nyerhetnek, vagy amennyiben az élelmezésről a cselédotthonban is önmaguk kívánnak gondoskodni, a szállásért napi 14 fillért tartoznak fizetni.

Amennyiben előzetes értesítést kap az intézet vezetősége, szívesen gondoskodik arról is, hogy a vasuton érkező leányokat az intézet megbízottja a pillománál várja, aki őket az intézetbe vezeti; esetleg az utiköltség megtérítéséről is gondoskodik törtenik.

Ily körülmények között minden szülő teljes nyugodtsággal küldheti leányát a pécsi intézethez, mert annak erkölcsi és testi épségéről és részére alkalmas hely biztosításáról a hatósági intézmény gondoskodik.

Nem ártana, ha a pécsi példára Debreczen városában is minél előbb felállítanánk a hatósági cselédközvetítő intézetet, amely egy csapásra megszüntetné az immár türethetetlen cselédmizériákat.

Vegyük tehát egy kevésbé fontos lóra a pécsi példát. Talán nincs város Magyarországon, ahol nagyobb lenne a cselédmizéria, mint éppen Debreczenben. És ezen csak a hatósági közvetítő gyors felállítása segíthet. EElég szeggyen, hogy e tekintetben nemcsak a modern Pécs, hanem a kis, elmaradt Szatmár is megelőzött bennünket.

Közgazdaság.

Hajdumegyében csökkent a termés

Az egész országban, de különösen Hajdúvármegyében csökkentek a terméskilátások. A buzatermés a hivatalos becslés adatai szerint Hajdúvármegyében 48,000 métermázsával (kat. holdankint 31 kg.-mal), a rozstermés kat. holdankint 53 kg.-mal csökkent.

Az első jelentések rózsaszínűsége tehát valamivel meghalványodott. — azonban még mindig elég jók a terméskilátások. A legközelebbi jelentések különben már csaknem kész terméshozamokról számolhatnak be.

A buza aratását Hajdumegyében már bevégezték, a próbacséplés is megindult, melynek eredménye csatlódást okozott, különösen a dőlő vetés szemtermésének minőségé gyengébbnek bizonyult a remélnél.

A rozstot mindenütt learatták. Hordésa és cséplése folyamatban van.

Az eddigi eredmény nem elégtit ki a várakozást, mert egyrészt sok az abakos kallász, másrészt a kedvezőtlen beérés következtében a szem sem mindeniütt elég telt.

Az árpa aratása befejeztetett. Helyenkint csépelik már.

Az eddigi eredmény közepes. A hol nagyon sok csapadék érte, ott megdől és sárga. A kalászkok különben elég hosszúak és féltek és a szem fejlődése általában véve kielégítő. A szemtermés mennyiségére nézve kielégítő. A szalmatermés is elég bőnek ígérkezik.

A zabot már aratják, de sok helyütt még ábnál áll. Zászlaja elég hosszú és szára elég magas. Alkálában véve úgy mennyiségre, mint minőségére nézve közepes termés várható.

A tengeri igen jól és erősen teljesen fejlődött. Alkálában véve szép, úde zöld. Szára erős és magas. Cime-rét jobbra kihányta és csüvesedni kezd. A legutóbbi eső a tengeri fejlődését nagyban előmozdította.

Egy híres detektív életéből.

W. J. Burns, az amerikai Sherlock Holmes.

A newyorki rendőrség hihetetlen korrupcióját misem jellemzi jobban, mint az a rémregénybe illő gyilkosság, melynek, mint ismeretes, egy Rosenthal nevű játékbárlangtulajdonos lett az áldozata, s amelynek elkövetésével a közvélemény — igen nyomós okok alapján — egyenesen a rendőrséget védolja. Valósággal megdöbbentő s annewyorki rendőrség üzemleire riktó világosságot vet az a tény, hogy a város legüsztebb polgáraitól egy csoportnak kellett összeállnia, mely a saját pénzén független detektívet fogadott fel, hogy a rendőrségnek kissé a körmére kop-pinthatasson s felderítse Rosenthal meggyilkolásának titokzatos körülményeit.

William J. Burnsnek, az Egyesült-Államok leghíresebb detektívének a neve hazája határain túl is ismeretes a kriminológia világában. A párisi titkosrendőrség volt főnöke, M. Calchas a «Le Matin»-ben most érdekes apróságokat közöl e rendkívüli férfi pályafutásáról, akiről a szaktársai úgy vélekednek, hogy csodálatos nyomozóképesége egyenesen a lángelmével határos.

Öt évvel ezelőtt Burns, aki az államrendőrség szolgálatában volt, — visszavonult az államszolgálatból. — Legutóbb San Franciscóban főnöke volt az úgynevezett Graff Prosecution-hivatalnak, melynek feladata a hivatali visszavonulások felerítése. Az amerikai politikai életben és közigazgatásban annyira elharapózott korrupció figyelembevételével alig fér kétség ez intézmény rendkívül fontosságához. A dolog természeténél fogva nem lehet csodálkozni azon, hogy a nevezett hivatal főnökének helyzete igen nehéz, sőt veszedelmes, mert minduntalan tartania kell a kétes elemek bosszujától.

Burns példátlan szívóssággal számtalan hivatali visszavonulást derített ki s egész sereg gazdag és befolyásos férfit juttatott a vádlottak padjára. — Innen a börtönbe. San-Franciscoi üdvös tevékenységének fénypontja kétségtelenül az volt, mikor 1907-ben lerntotta a leplet a San-Franciscoi városi tanács példátlan csalásairól. A botrány akkor óriási hullámokat vert s világszerte nagy felháborodást keltett. Nagy éleslátással összehordott anyagának segítségével akkor Burns megdönthetetlenül bizonyította, — hogy San-Francisco polgármestere, — Egon Scmitz, valamint egész sereg tanácsos évek hosszú során át négy nagy iparvállalat érdekeit szolgálta

pénzért. A folyamatba helyezett bűnügy óriási méreteket öltött, Burns nem kevesebb, mint nyolcvan vezető férfira rábizonyította a megvesztegethetőséget s San-Francisco polgármesterét öt évi börtönre ítélték.

William Burns éveket át tagja volt a vashingtioni titkos rendőrségnek is. Ez az intézmény szintén arra hivatott, hogy a tisztviselők korrupciójáról lerántsa a leplet s így azt lehetőleg korlátozza. Ez a speciális rendőrség a detektívek elitjéből van összeállítva s az Unió állami közigazgatásnak minden ágát figyeli, — mi. denek. ölt a vámközvetést, melynek körében évtizedeken át napirenden voltak a visszaélések és sikasztások.

Burns visszalépése valósággal pótolhatatlan hézagot hagyott az amerikai államrendőrségben s ez utóbbi már több ízben volt kénytelen Burns szolgálatait egyes bonyolódott bűnügyekért újra igénybe venni. Mikor 1910-ben szervezett szocialisták Los Angelesben levegőbe röptették dinamittal az oitani «Times» palotáját, a les-angelosi tanács 140.000, Kalifornia állama pedig 10.000 koronát utalt ki arra a célra, hogy a tanács a bűnösök kinyomozására elfogadhassa Burnst. A híres detektív ebben az esetben is megfelelt a beléje helyezett várakozásnak s az ügy vége a híres Mac Namara-botrány lett, a mely a bűnös vallomásaival és elítélésével végződött.

New-York közvéleménye nagyban bizik, hogy Burns ki fogja nyomozni Rosenthal gyilkosát is.

SPORT.

Debreczeni Torna Egyesület Fővárosi Football Club

5:2. Féldő 3:1.

Ismét láttunk egy szép mérkőzést! A Monor—DTE mérkőzés igézte alól alig szabadultunk fel, máris egy újabb győnyörű mérkőzés igézte alá kerültünk. El kell ismernünk, hogy a DTE kitünően választotta meg ellenfelét. Szépen is játszott, erős ellenfél ellen játszott s négy főzzá győzött is. A DTE csapata egyébként szemlátomást s ha jelenlegi kitünő formáját meg is tartja, tőle a jövő évi bajnokság nem igen vita-ható el. A DTE csapatában kimagaslott Kiss centerhalf és Löbl center.satár játéka. Mind a kettő óriási szolgálót tett csapatának, nélkülük a győzelem aligha lett volna megszerezhető. Kiss különösen fejtel győnyörűen dolgozott, de lábbal is nagy-szerűen passzolt s mindvégig fáradhatatlanul támogatta a csatársort, a melyben Löbl remekelt. Nagyon jól játszott Lengyel is, akinek kitünő érzéke van az összjáték iránt.

A Fővárosi Football Club egyéni-leg kitünő játékosokból áll. Mivel azonban fiatal csapat, a fővárosi első és másodosztályu egyesületből kilépett játékosokból áll, összjátékot egyáltalán nem mutattak. Legjobb emberük Hönich (volt II. ker. TVE) center.satár volt, akinek kiszökése min-dig veszélyt jelentettek a DTE kapujára. Kitünő volt a két back is, akik a DTE csatárai csak ritkán tudtak keresztül menni. A benyomásunk az, hogy a vendégcsapat egyénileg áll olyan játékosokból, mint a DTE, össz-játék hiánya miatt azonban nem mutathatták be igazi képességüket. A mérkőzés egész folyamata alatt a

DTE főlényben volt s hosszú ideig győnyörű mezőnyjáték folyik. Az első gólt a vendégcsapat éri el. A bal-szélő centerét Hönich elfogja, a két bach között kiszökik és közlelőld véd-hetetlen góll lö. Pár percre rá Bartha egy szépen előreadott labdáját Mar-kovich elfogja, kapura lö, a labda a kapus lábáról a mezőnybe pattan. Löbl elfogja és szépen helyezett gólt lö. A 35. percben Lengyel kiszökik s kapura lö. FFC kapusa véd, a labda újra Lengyelhez kerül, aki azt gólbá vágja. Ezután kevés ideig a FFC van offenzívában. Magyar egymás-után két veszélyes lövést véd. Ujra a DTE támad, Markovics lövése ka-pufélfáról pattan vissza s Lengyelhez kerül, aki a harmadik gólt lövi.

A második időben is a DTE a többet támadó fél. Hosszabb mezőny-játék után a FFC büntető rugásból két gólt lö. Szé pjáték után a DTE Markovics révén újabb két gólt szerez, amelyet a vendégcsapat nem tud viszonzni. A DTE a következő összeállításban játszott: Magyar — Kiss, Lóska — Vámos, Kiss, Bartha — Tolnai, Dugó, Löbl, Lengyel, Láng. Markovics dr. kissé határozatlanul bí-ráskodott.

DTE. II.—DMTE kombinált 6—0. Féldő 3—0. A DTE. tizenegyesből éri el saját gólját, amelyet Klein és a centerhalf háromra szaporítanak. A második féldőben Bergman győnyörű ivelt lövéssel a negyedik gólt szerzi meg. Bródi ugyanolyan zszerű lö-véssel szerzi meg az 5. gólt, míg a 6. gól ismét Bergman érdeme. A mezőny legjobb embere Nyilas volt. Bíró: Klein József (DTE.)

Debreczeni Nyomdász Sport Club —Kisvárdai Atletikai Club 2:2. A nyomdászok támadásával kezdődött a játék, azonban a bíró offsid-et kép-zelté s fűtyölt, mely után a közön-séggel elégedett nem éppen barát-ságos szóváltásba, mialatt saját em-berei offsideá llásból vezető gólt ragnak, azonban a nyomdászok ezt párosan nyomták vissza. Féldő 2—1. Féldő után ismét nyomdász támadás, de Várdán minden offsid és ezért eredményt elérni nem lehet. Bíró off-sidvadászáson kívül mint tréner is szerepelt, természetesen haza, ami után önként kérdenünk kell: hogy le-het Kondor ur II. o. szöv. bíró. A mérkőzést különben a bíró három játékos, köztük a csapatkapitány ki-állítására értán (amiért azok egymásra nevettek a furcsa bírskodási mó-don) tudta csak eldöntetlenné tenni.

Debreczeni KASE—Nyíregyházi TVE 3:3. Itt is a bíró volt ked-vedes a vendégcsapathoz. A KASE góljait Kerekes és Pongrácz lötték.

A szerkesztőségért felelős Voith György.

Ideg-gyenge férfiak!

Az elgyengült erő azonnali vissza-szerzésére legmegbízhatóbbak az

Evalon-tabletták,

melyeknek káros következményük nincs. próbadozoz K. 4.40 1/2 doboz K. 10.50, 1 egész doboz K. 18.20. Utánvét mellett vagy a pénz előre való beküldése ellenében küldi

Polgár Gyula gyógyszerár Pozsoy, II. Frigyes főherczeg-ut 20

HASZNÁLJON! Szaggatás, fejfájás, oldalsó nyílalás, hát- és deréktájdal-mak ellen Dr. Borovszky-fele most már kellemes szagu

BOROLINT

Ára 80 fillér, próbátüveg 50 fillér.

Mosakodásra: szépitő és a legjobb fertőtlenítő

Borolin-szappant.

Ára 30 és 80 fillér.

Nyálkaoldásra, köhögés és rekedt-ség ellen

Borolin-cukorkát.

Ára 20 és 40 fillér.

Kapható az ország nagyobb gyógytáraitban és drogériáiban.

Kapható városunkban a kö-vetkező cézékenél: BATÁRY JM-RE, HARSÁNYI LAJOS, KUBEK SÁNDOR, MIHALOVITS JENŐ, STEINER MANÓ gyógyszeré-szeknél, KÖZPONTI DRÖGUE-RIÁBAN,

DEUTSCH LAJOS, MÁYER JE-NŐ ésBÉLA, NAGY ANDRÁS, BALOGH M. J. kereskedő urak-nál, — Érmihályfalván: MÁTRAI ÁKOS gyógyszerárában. — Föl-desen: WEISZ MIKSA kereske-désében.

Viszontelárusítók kerestetnek! — Kérjen ingyen használati utasítást! Próbátüveg állatorvosoknak ingyen

Központi Borolin-Főraktár Buda-pest, II. Margit-rakpart 45. szám.

Mütrágya
a gazda kincse!

Supertofát	Chillisalétrom
Kálisuperfosfát	Kénsavas ammoniák
Thomossalak	Trágyagyöps
Kálisó, Kainit	Száritott feká.

Valamennyi mütrágyafajok waggon-számra és mázsaszámra megrendelhető

Moder építőanyagok

Cement	Kavics
Mész	Gip z.

Waggonszámra és kisebb mennyiség-ben jutányos áron megrendelhető!

Waggonhiány! már most mutatkozik indokolt, ha

SZÉN ÉS KOKSZ
szükségletét most fedzi.

KLÁR ANDOR

Ipar- és Kereskedmi Részvénytársaság
DEBRECZEN, Piac-u. 77.
Telefon 445. szám.

Raktárak: Margit-fürdőtelep.
Telefon 350. szám.

Puhafaléc hulladékot

Puhafa ronkó végeket,

fűrészport

egész vasuti koci rakomá-nyokban

olósón szállítják

Klein Zsigmond és Társa

gőzfűrész

Osszatelep (Beregmege).

NYILT-TÉR

Serravalló's

Vasas Kina-bon.

Kitüntetve 1906. évi bécsi Hygienikus kiállításán.

Az állami díjjal, oklevéllel és aranyéremmel. Erősítő-szer gyengélkedők lábadozók és vérszegény betegeknek. Étvágyerjesztő idegerősítő és vérjavító-szer.

7000-nél több orvosi ajánlat.

Kiváló íz.

J. SERRAVALLÓ cs. kir. udvari szállító Trieszt-Barkola.

Kapható a gyógyszertárakban 1/3 L. üvegekben 2:60 Korona 1 L. üvegekben 4:80 K.

Előkelő

minden ágazatot művelő nagy

biztosító intézet

egyik vidéki főügynökségének vezetésére alkalmas biztosítási tisztviselőt keres. Olyan erők, akik a biztosítás minden ágazatában jártassággal bírnak, szervezésben és üzletszerzésben nagygyakorlattal rendelkeznek az irodai munkákat végezni tudják, küldjék be ajánlataikat a referenciák megjelölésével "Szorgalmas és megbízható" jelleg alatt Eckstein Bernát hírdetőjébe, Budapest VII. Erzsébet-körut 37

Gyomorgörcs, kólika étvágytalanság és általában gyomorbetegségeknél a legkitűnőbb háziszser a

HOLLANDI GYOMORCSEPPER

Egy üveg ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő
gyógyszertárában
Debreczen.

HÁRSFALVA gyógyfürdő
klimatikus gyógyhely.

(Vasuti állomás.) Posta- és távírda. 230 méter magasságban fekszik a tenger színe felett. **Fürdőidény május 1 - szeptember 30.** Gyönyörű fekvés. Ózondus hársfa és fenyőfaerdők. Kényelmes és olcsó ellátás, modern berendezés, hidegvíz-gyógyintézet, sós- és fenyő belégző termék (Inhalatorism), savanyuvizes és vasas ásványvízfürdők, orvosi felügyelet alatt álló kitűnő vendéglők. **Gyógyvize kitűnő hatású** tüdőbajok, malária (mocsárláz), gége-hörg- és tüdőhurut, máj- és lépdegánatok, hólyaghurut, specificus a görvélyes csontbántalmaknál. Mindenféle idegbántalmak, fejfájás, migräne, histéria, szédülés, nehézlégzés, hypochondéria, vérbajok, köszvény, görvély, bujákór, delirium trem. potat. Női bajok, sápkór, havi zavaroknál. Részletesebb felvilágosítással szolgál

Hársfalva, Bereg megye.

a fürdőigazgatóság.

Miért

Ne fogadjunk el Má-à-ást!!

csak Óriás

FEDÁK

Cipőcrém-et?

Mert

szép fényt ad

Mert

Elegáns tőle a lábbeli

Mert

puhán tartja

Mert

Nem rongálja

Mert

Vizhatlanná teszi

a bőrt

Mert

a legkényesebb izlést kielégíti és

Mert egy

Óriás Fedák

cipőcrém, mely 4-szer annyit tartalmaz, mint egy más dobóz **30 fillér-ért**

ebben a drága világban az egyedüli **olcsóság**

HIDVÉGER ANTAL Foglalkozik az összes bank és váltóüzlete Debreczen, Deák Ferencz-u. 13. sz. bankügyletekkel TELEFON 416. szám.

CLIMAX

verselmotorkok és lokomobilok 3-70 HP. Napozómotorok 15-100 HP.

Bachrich és Társa betéttársaság motorgyári fióktelepe Budapest, VI, Váci-körut 59/00

Amerikai Parti Aruház
Hatvan-utca 20.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Egy vidéki banknál elzálogosított árukat 50%-al a beszerzési áron alul vettem meg és árakat alábbi olcsó áron ajánlom a n. é. vevő közönségnek.

- Finom zefir férfi ingek K 2.50-től
- Finom fehér " " " 2 " "
- Férfi gallérok " " " 18 " "
- " sapkák " " " 50 " "
- Fü és leány szalmakalapok " 30 " "
- Finom női batist és zefir blousok " 2 " "
- Finom női selyem blousok " 3 " "
- Férfi nadrágtartók " 50 " "
- Kész pongyvlák minden kivitelben " 4 30 " "
- 2 méter szerb vászon " 22 " "
- Selyem sálak minden elfogadható áráért.

Tisztelettel Löwenheim Albert.

Minden szó egyszeri beiktatása 5 fillér. Vastagabb betűvel 10 (tíz) fillér

APRÓ HIRDETÉSEK

Levélbeli tudakozódásokra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell beküldeni. — Postán beküldött hirdetésekre vonatkozólag a utalvány-szelvény száma kéri.

Apró hirdetés előre fizetendő. Vidékről apró hirdetés díja levéljegyekben is beküldhető

HA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eldva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Külföldi praxissal rendelkező, felső iparskolát végzett fiatalember, ki a műszak minden ágában jártas, Debreczenben állást keres. Szíves megkezeseket «Műszaki» jeligen a kiadóhivatal továbbít.

FÉNYKÉPEZŐ GÉPEK gyári árában kaphatók Horovitz Zsigmond papíráru üzletében, Piac—Csapó-utca sarkán.

Ipariskolát végzett építési rajzoló augusztus hó 1-re belépésre alkalmazást keres. Címe: Hamerschmidt Jenő Szombathely, Paagvár-u. 26.

Azonnali belépésre és állandó munkára keresek egy oly kefékötő munkásnőt, aki szépen szurkolni és behuzni tud. Jó fizetés és teljes ellátás, utiköltséggel együtt, biztosítva. Címem: Benedekfy Béla kefékötő mester, Zilah, Szilágy-megye.

CS.NOSAN butorozott különbejárati utcai szoba villanyvilágítással kiadó Vörösmarty-u. 1.

LUCERNA friss vágású, ölenként 8 fillérjével kapható Bíró Pánek miképcérsi országút mellett eső kertgazdaságban.

KIADÓ Csapó-utca 93. számú ház egész udvarral, 33 méter utcai fronttal bármely üzleti célra. 1200 korona évi bérért.

KIADÓ lakás a Piac utca 59. számú S einfeld fele házban, az első emeleti utcai lakosztály, 1912 évi november 1-től kezdve kiadó. Értekezheini a ház mesternél.

EGY butorozott szoba Csapó-utca 19. sz. alatt kiadó esetleg 2 ur részére.

PIAC-U. 85. sz. alatt, a jelenlegi bodega helyiség azonnal kiadó. Értekezheini Wiener Adólinál Kosuth u. 27.

TISZTESSÉGES fiatal bejárónő egész napra könyvvel jelentkezhet Kigyó-utca 41. sz., délután 2—6 óra közt.

FODRÁSZSEGÉD állandó alkalmazásra azonnal beléphet. Eötvös utca 64.

BUTOROKAT konyhaberendezéseket raktáron tart Bálint József asztalos (Csapó) Berek-utca.

Vizvezeték, Gyenes Antal, Csapó-u. 6. Telefon 15

csatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben, jótállás mellett — Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítek. Házak évi jókarban tartásának csekély díjazásért elvállalom.

MOLL-FÉLE Seidlitz-Por.

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle SEIDLITZ-POROK tartós gyógyhatása a legmakacsabb GYOMOR- és ALTEST-BANTALMAK, gyomorhév, rögzött SZÉKREKEDÉS, májbántalom, VERTOLULÁS, aranyér és a legkülönbözőbb NŐI BETEGSÉGEK ellen, e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ára egy lepecsételt doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Csak akkor valódi,

ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel és a Moll-féle sósborszesz nevezetesen, mint fájdalomcsillapító bedörzsölésizet-köszvény, csúsz és a meg-hülés egyéb következményeinél legismertebb népszerű.

Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

Moll-féle gyermek-szappan.

Leginomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női szappan, a bőr gyökeres gondozásért és ápolására úgy gyermekek, mint felnőttek számára. Egy darab ára 40 fill. Ot darabé 1 kor. 80 fill. Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjegyvel van ellátva.

Fő-szétküldés:

MOLL A. gyógyszerész,

cs. és kir. udv. száll. által Bécs, I. Tuchlauben 9 Vidéki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesítenek. A raktárakban tesék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

Ludaser János

női, pipere csipke és rövidára üzlete (Városház épület)

Szalag, csipke, keztyű, ritikül, arcfátyon harisnya és

párisi ujdonságokban

CSÁSZÁRFÜRDŐ BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kenes hévízü gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszap borogatások, uszodák, kőn hőlygek és ura részére. Török-, kő- és márványfürdők; hőleg- szénasavas- és villamos vízfürdők. — A fürdő k. kitünő eredménye használtnak főleg csúszbántalmaknál és idegbajok ellen. — Ivó-kúra a légzőszervek hurutos eseteiben s altesti pangásoknál. 200 kényelmes lakószoba. Szolid kezelés intányos árak. — Gyógy- és zenéi nincs. Prospektust ingyen és bérmentve küld.

az Igazgatóság.

Cs. és kir. szabadalm.

sérvkötők

pneumatikus gummi pelottával. Haskötők hölygek és urak részére minden altesti betegség és lógó has ellen. Gummi görcsér harisnyák. Műlábakat és műkezeket amputáltak részére, test-egyenestítő-, járó- és támasztó fűzőket. egyenestartókat a ferde-nőttek részére, — valamint a betegápoláshoz tartozó összes cikkeket készit a technika legmodernebb elvei szerint, legutányosabb gyári árak mellett

KELETI J.

BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 17.

Legujabb háromezernél több ábrával ellátott képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Alapítva 1878. Telefon 13—76.

Egy okos fej

elsajátítja azon vízmányokat, melyekkel a tápszerkémia a házasszonyt megajándékozta.

Dr. Oetker sütőpora a 2. f. élesztő pótlásul szolgál, mellyel kuglófokat, linzi és más egyéb tortákat, valamint mindennemű süteményeket és tésztákat lazábbakká, nagyobbakká, jobb ízűvé és könnyebben emészthetővé tesz.

Dr. Oetker pudingpora a 2 f. tejjel főzve, gyermekeknek és felnőtteknek csontot képző, nagyszerű és olcsó utóedelt nyújt.

Dr. Oetker vanillincukra a 12 f. csokoládé, tea, puding, tej, mártás és crème vanillizására szolgál és teljesen pótolja a drága vanillia esővet. Egy csomag tartalma 2—3 jó vanillia-csónék felel meg.

Kimerítő használati utasítás minden csomagon. Kapható minden élelmiszer üzletben, valamint drogériában. Venyek ingye.

Dr. OETKER, Baden-Wien.

Thurzófüred

A déli Szepességnek egy remeke, ősi fenyvesek közepette. Vasuti állomás Gölniczbánya, 572 m. Posta és távira helyben.

Elsőrangú klimatikus gyógyhely

Vizgyógyintézet, vizkurák, inhallációk, diétás kurák, szabad-, nap- és tófürdők, villanyozás és massage.

Mindennemű idegbajok, légzési, emésztési, vérkeringési, nyagesere és más egyéb bajok ellen.

Igen védett hely, állandóan enyhe, szép tavaszi időjárás.

Kitünő konyha és olcsó ellátás. Elő- és utóidényben 30, július elejétől 6 heti tartózkodás után 30 százalék árengemény.

Szobák egész idejére olcsó átalányárban bérelhetők.

Állandó fürdőorvos: Dr. Vladár József Prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.